

Quiz *El meu poema favorit* HERBERT 2008.

25 de febrer – 1 de novembre del 2008

Sorteig d'un sopar en un restaurant polonès a Barcelona per a tota la família.

Els animem que llegeixin les poesies de Zbigniew Herbert i triïn el seu favorit, independentment de l'idioma de la seva traducció.

El mail amb el títol s'ha d'enviar a l'adreça electrònica: herbert2008@kgbarcelona.org (fins al 1.11.2008). Tots aquells que enviïn el mail participaran en el sorteig d'un sopar amb la família a un restaurant polonès de Barcelona (fins a 10 persones). El poema «El missatge del Senyor Cogito» no entra en el sorteig.

Sorteig al Teatre Ovidi Montllor, vegeu el PROGRAM HERBERT 2008

El Parlament de la República de Polònia ha declarat el 2008 l'any commemoratiu de **Zbigniew Herbert**, poeta, assagista i dramaturg polonès, creador del famós “Senyor Cogito”

Zbigniew Herbert 1924 - 1998

DES DE DALT DE L'ESCALA

Sens dubte
els qui són dalt de l'escala
ho saben
ho saben tot
nosaltres som una cosa diferent
agradadors de places
ostatges d'un futur millor
als qui els de dalt de l'escala
es mostren rarament
i sempre amb un dit als llavis
tenim paciència
les nostres dones apedacen la camisa dels diumenges
parlem de les racions de vitualles
de futbol del preu de les sabates
i els dissabtes aixequem el colze
i ens mamem
no som d'aquells
que estrenyen els punys
remouen les cadenes
parlen i pregunten
inciten a la insurrecció
que apassionats
tothora parlen i pregunten
—el seu conte és així—
atacarem l'escala
i la conquistarem per assalt
i davallaran per l'escala
els caps dels qui n'eren dalt
i per fi veurem
el que es veu des d'aquella altura

quin futur
quin buit

no desitgem veure
caps que roden
sabem amb quina facilitat els caps tornen a créixer
i sempre en resten dalt
un o tres d'ells
i a baix formiguegen graneres i pales
de vegades somiem
que els de dalt de l'escala
baixaran
és a dir vindran cap a nosaltres
mentre roseguem pa abocats sobre un diari
i diran
«ara parlarem
d'home a home
no és veritat el que proclamen els cartells
la veritat la portem en els llavis crispats
és cruel i massa pesant
perquè la portem nosaltres mateixos
no som feliços
amb molt de gust ens quedariem
ací»
això són naturalment somnis
poden acomplir-se
o no acomplir-se
però continuarem
cultivant
la nostra parcel·la de terra
la nostra parcel·la de pedra
amb el cap lleuger
un cigarret a l'orella
i ni una gota d'esperança al cor
(1956)

Traducció de Grzegorz Gryc

Zbigniew HERBERT, Informe des de la ciutat assetjada, Edicions de la Guerra,
València, 1993.

A RYSZARD KRYNICKI. CARTA

Poc quedarà Ryszard de veritat poc
de la poesia d'aquest segle foll amb seguretat Rilke Eliot
alguns altres xamans nobles que van conèixer el secret
d'encantar paraules una forma resistent a l'acció del temps
sense que hi haja cap frase digna de ser recordada perquè la parla és
com l'arena
els nostres quaderns d'escola francament turmantats
amb taques de suor de llàgrimes de sang seran
per a la correctora eterna com el text d'una cançó sense música
noble plena d'honestedat però massa simplista
vam creure massa fàcilment que la bellesa no salva
guia els frívols d'un somni a un altre fins a la mort
ningú de nosaltres va poder desvetllar la dríade dels àlbers
ni llegir l'escriptura dels núvols
per això sobre les nostres petjades no passarà l'unicorn
no ressuscitarem el vaixell en la badia ni el paó ni la rosa
ens queda la nuesa i nus estem dempeus
a la dreta al millor costat del tríptic del
Judici Final
en els nostres braços prims vam prendre afers públics
la lluita contra la tirania contra la mentida el llegat del patiment
però els adversaris —ho reconeixeràs— vam tenir-los miserablement petits
¿potser val la pena rebaixar la nostra santa paraula
al nivell del balboteig de la tribuna o al de l'escuma negra dels diaris?
tan poca joia —filla de déus en els nostres poemes Ryszard—
massa pocs capvespres lluminosos espills corones de llorer entusiasme
res sinó fosques psalmòdies quequejos de l'animula
urnes de cendres en un jardí cremat

¿quanta força cal tenir per murmurar —oh nit de pau—
en l'hort de la traïció contra el destí
contra les sentències de la història i la improbitat humana?

¿quanta força d'esperit cal per ressuscitar
una centella de llum senyal de la conciliació
bo i batent cegament una desesperança amb una altra
perquè duri per sempre el cercle de dansaires sobre una
herba espessa
el naixement sagrat del nen i qualsevol inici
els dons de l'aire de la terra i del foc i de l'aigua?

jo no ho sé —Amic meu— i per això
t'envio de nit aquestes endevinalles de mussol
abraçades cordials
i la salutació de la meva ombra

Traducció de Grzegorz Gryc

Zbigniew HERBERT, Informe des de la ciutat assetjada, Edicions de la Guerra,
València, 1993..

EL MONSTRE DEL SENYOR COGITO

1

Benaurat sant Jordi
de dalt de la sella de cavaller
vas poder reconèixer amb precisió
les forces i els moviments del drac
la primera regla de l'estratègia
bon coneixement de l'enemic
la situació del Senyor Cogito
és pitjor
està assegut en una profunda
sella d'una vall
coberta de boira espessa
a través de la boira no es poden veure
ni ulls flamejants

ni urpes voraces
ni la gola
a través de la boira
es veu només
l'espurneig del no-res
 el monstre del Senyor Cogito
 no té dimensions
 és com una gran depressió
 que cobreix el país
 no es pot travessar
 amb una ploma
 amb un argument
 amb una llança
 si no existís el seu pes ofegador
 i la mort que aporta
 hom podria creure
 que és un espectre
 una malaltia de la imaginació
 però ell existeix
 és segur que existeix
 com un gas tòxic omple
 cases temples mercats
 emmetzina pous
 destrueix els edificis de l'esperit
 cobreix el pa florit
 la prova de l'existència del monstre
 són les seves víctimes
 és una prova indirecta
 però suficient

2

la gent assenyada diu
que es pot conviure
amb el monstre

cal només evitar
els moviments bruscos
els propòsits bruscos
en cas de perill
prendre la forma
d'una pedra o d'una fulla
escoltar la Natura sàvia
que aconsella el mimetisme
respirar silenciosament
semblar no existir
 però al Senyor Cogito
 no li agrada una vida falsa
 voldria lluitar
 amb el monstre
 baixar a l'arena amb ell
 i per això a la matinada va
 cap als suburbis somnolents
 equipat prudentment
 d'un objecte llarg i punxegut
 crida el monstre
 pels carrers deserts
 ofén el monstre
 desafia el monstre
 com un cavaller agosarat
 d'un exèrcit inexistent
 crida
 «surt vil covard»
 a través de la boira
 es veu només
 la gran gola del no-res
 el Senyor Cogito vol iniciar
 una lluita desigual
 això hauria d'esdevenir-se
 el més aviat possible

abans que vingui
el defalliment de la paràlisi
la mort ordinària sense glòria
l'ofegament per la deformitat

Traducció de Grzegorz Gryc

Zbigniew HERBERT, Informe des de la ciutat assetjada, Edicions de la Guerra,
València, 1993.

DAMASTES ANOMENAT PROKRUSTES PARLA

El meu imperi itinerant entre Atenes i Mègara
vaig regnar sobre la selva verge la gorja l'abisme tot sol
sense el consell dels ancians sense insígnies nècies amb una maça
simple a la mà
vestit només amb l'ombra del llop i amb el so esfereïdor del mot
Damastes
em faltaven súbdits és a dir em duraven massa poc
no m'arribaven fins a l'alba però fóra calúmnia anomenar-me bandit
com ho deien els falsaris de la història
al capdavall vaig ser un savi reformador social
la meva passió autèntica fou l'antropometria
vaig construir un llit a la mida de l'home perfecte
i comparava els viatgers capturats amb aquest llit
era difícil evitar —ho confesso— d'estirar membres o de tallar
extremitats
els pacients morien però com més me'n penedia
més segur estava que les meves experiències eren justes
el fi era elevat el progrés necessita víctimes
desitjava abolir la diferència entre l'alt i el baix
volia donar una única forma a la humanitat horrorosament diversa
no estalviava esforços per igualar els homes

em matà Teseu l'assassí de l'innocent Minotaure
qui es va endinsar al laberint amb un cabdell de llana d'una dona
fals ple d'astúcia sense principis ni cap visió de futur
tinc l'esperança no vana que altri reprendrà la meva tasca
i durà a terme l'obra iniciada amb tant de coratge

Traducció de Grzegorz Gryc

Zbigniew HERBERT, Informe des de la ciutat assetjada, Edicions de la Guerra,
València, 1993..

INFORME DES DE LA CIUTAT ASSETJADA

Massa vell per prendre les armes i lluitar com els altres
van fer-me el favor de designar-me una funció inferior de cronista
registre —no sé per a qui— la història del setge
he de ser exacte però no sé suan començà la invasió
fa dos-cents anys en desembre setembre potser ahir a la matinada
ací tots pateixen l'atròfia del sentit del temps
ens queda només el lloc l'afecció al lloc
encara hi ha ruïnes de temples espectres de jardins i de cases
si perdem les ruïnes no ens quedarà res
escric tal com sé al compàs de setmanes infinites
dilluns: els magatzems buits la rata esdevé moneda de canvi
dimarts: alcalde assassinat per uns desconeguts
dimecres: negociacions sobre l'armistici l'enemic internà els legats
no sabem el lloc on es troben és a dir el lloc del suplici
dijous: la petició de capitulació incondicional feta pels mercaders
d'espècies
la van descartar per majoria de vots
divendres: començament de la pesta dissabte: es va suïcidar
un soldat desconegut defensor intransigent diumenge: no hi ha aigua

vam rebutjar

l'assalt a la porta est anomenada Porta de l'Aliança
ho sé tot això és monòton no podrà commoure ningú
evito comentaris em freno les emocions registro els fets
sembla que només ells tenen un bon preu als mercats estrangers
però amb un cert orgull vull fer saber al món
que gràcies a la guerra hem criat una nova espècie d'infants
als nostres infants no els agraden els contes juguen a matar
desperta o dormint somien amb la sopa el pa un os
igual quse els gossos i els gats
a l'horabaixa m'agrada caminar pel terme de la Ciutat
al llarg dels límits de la nostra llibertat insegura
miro des dels alts el formiguer de l'exèrcit els seus focs
escolto el tronar dels tambors els crits bàrbars
és increïble ausades que la Ciutat encara es defengui
el setge dura molt els enemics han de reemplaçar-se
no tenen res en comú excepte el fet de voler exterminar-nos
gots tàrtars suecs tropes de l'Emperador regiments de la
Transfiguració Divina
¿qui pot comptar-los?
els colors de les banderes canvien com el bosc a l'horitzó
des del groc dels ocells en primavera a través del verd i del vermell
fins al negre hivernal
així doncs a l'horabaixa alliberat dels fets puc tornar a pensar
en coses antigues llunyanes per exemple en els nostres
aliats d'ultramar ho sé es compadeixen amb el cor a la mà
envien farina sacs de conhort greix i bons consells
ignoren inclús que ens van trair els seus pares
els nostres ex aliats del temps del segon Apocalipsi
els fills no en tenen culpa mereixen l'agraïment doncs els ho agraïm
no han viscut un setge llarg com l'eternitat
els tocats per la desgràcia són sempre solitaris
els defensors del Dalai-Lama kurds muntanyencs afgans

ara quan escric aquestes paraules els partidaris del pacte
tenen un cert avantatge sobre la facció dels intransigents
una simple vacil·lació d'opinió no s'ha decidit res encara
els cementeris creixen el nombre de defensors minva
però la defensa continua i continuarà fins a la fi
i si cau la Ciutat i es salva només un home
ell portarà la Ciutat dins seu pels camins de l'exili
ell serà la Ciutat
mirem la cara de la fam la cara del foc la cara de la mort
—i la pitjor de totes— la cara de la traïció
només els nostres somnis no han estat humiliats

1982

Traducció de Grzegorz Gryc

Zbigniew HERBERT, Informe des de la ciutat assetjada, Edicions de la Guerra,
València, 1993..

EL MISSATGE DEL SENYOR COGITO

Vés cap a on anaren aquells al fosc confi
vers el velló d'or del no res el teu darrer premi

vés ben dret enmig dels que van de genollons
enmig dels que s'han girat d'esquena dels postrats en la pols

et salvares no pas per viure
et queda poc temps n'has de donar testimoni

sigues valent quan la raó defalleixi sigues valent
en el recompte definitiu només això té importància

i la teva Ira impotent que sigui com la mar
sempre que sentis la veu dels rebaixats i colpejats

que no t'abandoni la teva germana la Menyspreança
vers els delators els botxins els covards ells guanyaran
aniran al teu enterrament i alleugerits llençaran la terra
mentre el corc escriurà la teva polida biografia

i no els perdonis en realitat no està a les teves mans
perdonar en nom d'aquells que foren traïts a l'alba

para compte tanmateix amb l'orgull innecessari
mira al mirall la teva cara de bufó
repeteix: he estat cridat, és que no n'havia de millors

para compte amb la fredor del cor estima la font del matí
l'ocell de nom desconegut el roure de l'hivern
la llum en un mur l'esplendor del cel
no necessiten pas el teu respir càlid

són aquí per dir: ningú no et consolarà

**vetlla quan et faci un senyal la llum a les muntanyes aixeca't i vés
mentre la sang giri al pit la teva estrella fosca
repeteix antics encantaments de la humanitat rondalles i llegendes
perquè així assoliràs el bé que no assoliràs
repeteix grans paraules repeteix-les insistentment
com els que s'endinsaren al desert i moriren a la sorra**

**i et regraciaran amb allò que tinguin a mà
amb flagells de riures amb un assassinat a l'abocador**

**vés perquè només així t'acceptaran al cercle de les calaveres fredes
al cercle dels teus avantpassats: Gilgamesh Hèctor Rotllà
els defensors del regne sense límits i de la ciutat de cendres**

Sigues fidel vés

Traducció de Xavier Farrè